

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om begränsning av utsläppande på marknaden och användning av toluol och triklorbensen (tjugoåttonde ändringen av rådets direktiv 76/769/EEG)"

(KOM(2004) 320 slutlig – 2004/0111 COD)

(2005/C 120/02)

Den 11 maj 2004 beslutade rådet att i enlighet med artikel 95 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda yttrande

Facksektionen för inre marknaden, produktion och konsumtion, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 6 oktober 2004. Föredragande var **David Sears**.

Vid sin 412:e plenarsession den 27–28 oktober 2004 (sammanträdet den 27 oktober 2004) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 165 röster för, 1 emot och 5 nedlagda röster:

1. Inledning

1.1 "Existerande" ämnen är ämnen som anses ha funnits på gemenskapsmarknaden mellan den 1 januari 1971 och den 18 september 1981. 100 195 sådana ämnen identifierades och uppfördes på Eines (European Inventory of Existing Chemical Substances) som offentliggjordes i Europeiska gemenskapernas officiella tidning 1990⁽¹⁾. Ämnen som kommit ut på marknaden efter den 18 september 1981 definieras som "nya" och för dessa krävs förmärkning i enlighet med EU:s lagstiftning på området.

1.2 De risker som dessa existerande ämnen medför för hälsa och miljö har rutinmässigt bedömts enligt rådets förordning (EEG) 793/93⁽²⁾. Hittills har fyra prioriteringsförteckningar för bedömning upprättats vilka skall implementeras av de berörda myndigheterna i medlemsstaterna. Den sista av dessa uppfördes den 25 oktober 2000.⁽³⁾ I dessa identifierades 141 ämnen som ansågs kunna medföra vissa risker, antingen på grund av deras särskilda struktur och kända eller förväntade biokemiska interaktioner eller på grund av den höga produktionsmängden som bedömdes som oroväckande.

1.3 Medlemsstaterna bedömer varje ämne under alla faser i tillverkningen och användningen, både vad gäller exponering och olika typer av risker, för att utvärdera om ämnet i fråga medför hälso- eller miljörisker, och, om så är fallet, vilka riskbegränsande åtgärder som kan krävas. Om man bedömer att den aktuella eller planerade användningen är förknippad med mycket begränsade risker eller inga alls, trots att ämnet förts upp på en prioriteringslista för bedömning, är kontrollåtgärder onödiga eller får sannolikt högst begränsade effekter och fördelar.

1.4 Färdigställda riskbedömningsrapporter från medlemsstaterna utvärderas av Vetenskapliga kommittén för toxicitet,

ekotoxicitet och miljö (CSTEE). Om CSTEE instämmer i slutsatserna och stöder den övergripande bedömningsprocessen kan riskbegränsande åtgärder, om sådana krävs, föreslås i form av ändringsförslag till bilaga I till rådets direktiv om användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat 76/769/EEG⁽⁴⁾. Föreliggande förslag är det 28:e ändringsförslaget.

1.5 De två ämnen som man hänvisar till i förslaget (toluol och triklorbensen) har bedömts i enlighet med ovannämnda förfarande. Båda ingick i den andra förteckningen över prioriterade ämnen som publicerades som kommissionens förordning EG 2268/95 den 27 september 1995⁽⁵⁾. Båda tilldelades Danmark för bedömning. I sina yttranden som presenterades vid Vetenskapliga kommitténs 24:e och 25:e plenarsession den 12 juni 2001 och den 20 juli 2001 godkände CSTEE i stort de bedömningsrapporter som lagts fram.

1.6 I föreliggande förslag fastställs de riskbegränsande åtgärder för de två ämnena som skall genomföras av medlemsstaterna senast 18 månader efter det att direktivet trätt i kraft. Kommissionen offentliggjorde förslaget den 28 april 2004. Efter det att föreskrivna förfaranden har tillämpats och om enighet kan nås rörande eventuella ändringar, bör förslaget träda i kraft i medlemsstaterna senast juni 2006.

2. Sammanfattning av kommissionens förslag

2.1 Förslaget syftar till att skydda människors hälsa och miljön samt att etablera (eller upprätthålla) inre marknaden för dessa två ämnen. Man bedömer att detta kan göras med mycket begränsade, om ens några extrakostnader, eftersom användning av ämnena ifråga redan har minskat och alternativa produkter tycks finnas.

⁽¹⁾ EGT C 146 A, 15.6.1990.

⁽²⁾ EGT L 84, 5.4.1993.

⁽³⁾ EGT L 273, 26.10.2000.

⁽⁴⁾ EGT L 262, 27.9.1976.

⁽⁵⁾ EGT L 231, 28.9.1995.

2.2 För toluol, som är ett känt allsidigt HPV-ämne som används som ett viktigt utgångsmaterial vid kemiska föreningar och som lösningsmedel i många produkter både inom industrin och för konsumentändamål, skall begränsningar införas för koncentrationer som överstiger 0,1 viktprocent i de lim och sprejfärger som saluförs till allmänheten. Begränsningen gäller inte användning inom industrin, utan är avsedd att skydda konsumenternas hälsa.

2.3 När det gäller triklorbensen som har ett mer begränsat användningsområde som en övergångsprodukt vid framställning av vissa herbicider och som lösningsmedel i slutna system skall begränsningar införas för koncentrationer som överstiger 0,1 % viktprocent vid all användning förutom som övergångsprodukt. På så sätt kan man begränsa all form av försäljning till allmänheten. Dessutom innebär det ett ökat hälsoskydd på arbetsplatsen.

2.4 De två produkter som är föremål för ändringsförslaget kännetecknas genom sina CAS-nummer (Chemical Abstract Service Registry) 108-88-3 120-82-1 i bilagan till förslaget. Begränsningar av användning av ämnena kommer att införas i bilaga 1 till direktiv 76/769/EEG.

2.5 Medlemsstaterna skall inom ett år offentliggöra de lagar som är nödvändiga för att följa detta direktiv, och kontroller skall utföras senast sex månader senare. Det gäller från det datum direktivet träder i kraft efter samråd med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén enligt artikel 95 i fördraget och efter avslutat medbeslutandeförfarande med Europaparlamentet.

3. Allmänna kommentarer

3.1 I likhet med den tjugosjätte ändringen av rådets direktiv 76/769/EEG (begränsning av utsläppande på marknaden och användning av nonylfenol, nonylfenoletoxylater och cement⁽¹⁾) som EESK antog ett yttrande om i mars 2003⁽²⁾ behandlar detta förslag ämnen som inte är kopplade till varandra och som för tydlighetens skull kommer att diskuteras separat. (Den tjugosjunde ändringen om polycykliska aromatiska kolväten i mjukningsmedel och däck har offentliggjorts men är fortfarande under granskning.)

4. Toluol

4.1 Toluol är en klar och färglös vätska med karaktäristisk lukt. Toluol kallas också metylbensen och har den efter bensen

⁽¹⁾ EUT L 178, 17.7.2003.

⁽²⁾ EUT C 133, 6.6.2003.

enklaste aromatiska strukturen - en ring med sex kolatomer med en alkylgrupp fäst till den ena av dessa. Ämnet ingår naturligt i råolja, i vissa växter och träd och i utsläpp från vulkaner och skogsbränder och kan framställas i stora mängder från kol och råolja.

4.2 Enligt uppgifter från sektorn översteg den sammanlagda kapaciteten och produktionsnivåerna i världen för tillverkning av toluol år 2002 20 miljoner ton respektive 14 miljoner ton. 75 % av denna kapacitet finns i USA, Asien och Japan. Av CSTE:s yttrande framgår att EU-tillverkningen under 1995 uppgick till 2,6 miljoner ton. Betydligt större mängder kommer från den vanliga tillverkningen av bensin och bidrar till den sammanlagda exponeringen. Dessa ingår dock inte i de totala siffrorna⁽³⁾.

4.3 Toluol används främst som utgångsmaterial i slutna system för tillverkning av bensen, uretan och andra kemiska produkter och i betydligt mindre mängder som lösningsmedel i färger, bläck, lim, läkemedel och kosmetika. Dess effekter på människors hälsa och miljön har studerats ingående och det råder allmän enighet kring dess effekter. Det finns ett uppenbart behov av att minimera all onödig reell och teoretisk okontrollerad exponering, i synnerhet om alternativa produkter med liknande lösningsegenskaper finns.

4.4 De två slutanvändningsområden som anges i detta förslag faller inom denna kategori. Användning av toluol som lösningsmedel i lim och sprejfärger för försäljning till allmänheten är inte nödvändig och stöds därför inte heller av tillverkarna i Europa. Försäljning till dessa två slutanvändningsområden förmodas vara mycket låg eller obefintlig. Detta är därför främst en försiktighetsåtgärd med begränsad förväntad effekt på tillverkarnas kostnader eller konsumenternas val och hälsa.

4.5 EESK konstaterar att det viktigaste kravet är att säkerställa att toluol kan hanteras på ett säkert sätt i stora mängder i slutna system på arbetsplatsen. Förslaget skapar garantier för att allmänheten, som befinner sig utanför en kontrollerad arbetsmiljö, på ett tillfredsställande sätt skyddas mot onödig exponering både nu och i framtiden. EESK ställer sig därför bakom denna del av förslaget.

5. Triklorbensen

5.1 När det gäller triklorbensen är situationen helt annorlunda, och därför krävs ett antal ändringsförslag och förtydliganden.

⁽³⁾ Uppgifter från APA (Aromatics Producers Association), medlem i Europeiska kemiindustrirådet, Cefic.

5.2 Triklorbensen är en framställd kemikalie som inte finns i naturen på annat sätt än genom nedbrytning av andra klorerade aromatiska föreningar. Det finns tre olika isomerer beroende på var kloratomerna sitter runt ringen med sex kolatomer. De olika isomererna har (marginellt) skilda fysiska egenskaper och biokemisk interaktion som till exempel mäts utifrån deras LD50-värden. Varje isomer har ett eget CAS- och EINEC-nummer. Dessutom står den allmänna beteckningen "triklorbensen" med i både CAS- och EINEC-registren. Samtliga säljs kommersiellt i USA och på andra håll. 1-, 3-, 5-triklorbensen förmodas inte tillverkas i Europa längre. Registreringsuppgifter anges nedan ⁽¹⁾:

EINEC-nummer	201-757-1	204-428-0	203-686-6	234-413-4
CAS-nummer	87-61-6	120-82-1	108-70-3	12002-48-1
Isomer	1,2,3-	1,2,4-	1,3,5-	-
Form	vita flingor	klar vätska	vita flingor	klar vätska
Smältpunkt °C	52-55	17	63-65	-
Oral, rat LD50 mg/kg	1830	756	800	-
UN nr.	2811	2321	2811	-

5.3 I bedömningsrapporterna och CSTEE-yttrandet hänvisas specifikt till 1-, 2-, 4-triklorbensen med de EINEC- och CAS-nummer som anges ovan. I föreliggande yttrande bekräftas detta CAS-nummer (och därmed den enda isomer som studerats) i bilagan, men inte i titeln eller i texten.

5.4 De olika isomererna tillverkas med hög renhetsgrad som övergångsprodukt i slutna system för föreningar av olika herbicider, pesticider, färger och andra specialkemikalier. I de fall den specifika isomeriska strukturen är mindre viktig kan en kombination av isomerer användas i slutna system som lösningsmedel i färger, som processregulator eller värmeöverföringsmaterial, i sprejer som rostskyddsmedel och i metallbearbetningsvätskor.

5.5 I EU (och på andra håll) används främst 1-, 2-, 4-triklorbensen (1-, 2-, 4-TCB) i olika renhetsgrader. Tillverkningen antas ha minskat kontinuerligt sedan 1980. Av uppgifter som förelagts kommissionen för skydd av den marina miljön (OSPAR Commission) beräknas att tillverkningen 1994 av 1-, 2-, 4-TCB låg mellan 7 000 och 10 000 ton, tillverkningen av 1-, 2-, 3-TCB under 2 000 ton och tillverkningen av 1-, 3-, 5-TCB under 200 ton ⁽²⁾. I juni 2000 kompletterade Ospar sin förteckning över farliga ämnen som bör prioriteras för bedömning med samtliga tre isomerer som separata kemiska föreningar. I CSTEE-yttrandet från juli 2001 fastslås också att tillverkningen i Europa 1994–1995 uppgick till 7 000 ton. Produktionsnivåerna har fortsatt att sjunka och ligger nu sannolikt på hälften av dessa nivåer. Större delen av denna produktion går till export ⁽³⁾.

5.6 För närvarande finns det sannolikt bara en tillverkare i EU-Ospara-regionen. Försäljning skall ha begränsats till isomererna 1-, 2-, 4-TCB och 1-, 2-, 3-TCB för användning enbart

som övergångsprodukt, vilket skall bekräftas i förväg i skriftlig form av varje kund.

5.7 Kommissionen och CSTEE känner till ett begränsat antal andra användningsområden med slutna system, exempelvis som processlösningsmedel utan utsläpp till miljön utanför det slutna systemet. Eftersom avsikten med förslaget är att tillåta nödvändig tillverkning, men strängt begränsa utsläpp från öppen användning till ett minimum, vore det rimligt att komplettera bilagan över tillåtna användningsområden med detta.

5.8 Med reservation för ovan nämnda kommentarer är EESK av den uppfattningen att förslaget sannolikt kommer att säkerställa ökat skydd på arbetsplatsen och helt och hållet undanröja alla risker för exponering utanför arbetsplatsen. Det förefaller som om tillverkare och användare av triklorbensen och konkurrerande produkter i stort sett har väntat att detta förslag skulle antas. Därför bör kostnaderna för tillverkare och användare enbart påverkas i ytterst ringa utsträckning. EESK ställer sig därför bakom denna del av förslaget.

6. Särskilda kommentarer

6.1 Som framgår av ovanstående konstaterar EESK att förslaget måste utgå från bedömningsrapporten och CSTEE:s yttrande i frågan och kan därför enbart gälla 1-, 2-, 4-TCB. Detta bör tydligt framgå av titeln och texten. Lyckligtvis kommer effekterna på och begränsningarna av användningsområdet att förbli desamma, eftersom denna isomer är den främsta komponenten i de kombinerade TCB-isomerer som tidigare såldes för användning i lösningsmedel och sprejer.

⁽¹⁾ Europeiska kemikaliekontorets webbsida (<http://ecb.jrc.it>).

⁽²⁾ Uppgifter från Eurochlor, medlem av Cefic.

⁽³⁾ CSTEE-yttrandet finns att tillgå på GD Hälsa och Konsumentskydds hemsida.

6.2 Annan användning inom slutna system bör tillåtas om restriktionen kompletteras med följande formulering "eller i andra slutna system där det inte finns möjlighet till utsläpp i miljön".

6.3 I likhet med övriga ändringar till rådets direktiv 76/769/EEG beklagar EESK att ämnen som inte har något samband behandlas i en och samma text, eftersom det kan leda till att ytterligare specifika ändringsförslag krävs för att texten skall stämma överens med yttre förhållanden. Detta ligger inte i linje med god, tidsbesparande och effektiv förvaltning. Om det är en följd av begränsade resurser under detta sista och kritiska steg i processen kring beslut om riskbegränsade åtgärder, är det viktigt att man snarast möjligt åtgärdar detta.

6.4 EESK konstaterar att den senaste förteckningen över ämnen som prioriteras för bedömning offentliggjordes i oktober 2000. EESK beklagar att denna metod förefaller ha övergetts långt innan andra förfaranden såsom Reach (lagstiftningsförslag om kemiska produkter) kan genomföras. Kommittén beklagar den bristande drivkraften.

6.5 EESK noterar den nyckelroll som CSTEЕ har spelat tidigare och utgår från att lämpliga åtgärder har vidtagits för att CSTEЕ skall kunna fortsätta att fylla denna funktion i framtiden, trots de nyligen kungjorda förändringarna i vetenskapskommittéernas struktur och ansvarsområden.

6.6 EESK instämmer i den allmänna kritiken angående den tid det tar att utvärdera ämnen enligt det nuvarande systemet. För dessa två ämnen kommer det att ha gått 11 år innan lagstiftningen träder i kraft, varav fem omfattar tiden efter CSTEЕ:s godkännande av bedömningsrapporterna. När lagstiftningen väl träder i kraft kommer det i stort sett inte att få några kostnadsmässiga konsekvenser – eller mätbara hälso- eller miljöeffekter – för någon inblandad. På grund av bristande information är det omöjligt att säga huruvida detta är positivt (att marknaden har anpassats på grund av trycket av de fortsatta riskbedömningarna) eller negativt (processen har lett till mycket begränsade resultat, men medfört avsevärda kostnader för alla berörda parter) eller hur man skall kunna genomföra några förbättringar.

6.7 Som ett komplement till Reach, och för att säkerställa att dessa förslag verkligen kommer att förbättra snarare än försämra den pågående processen, anser EESK därför att orsakerna till de långsamma framstegen bör utvärderas omedelbart. Detta bör ske parallellt med andra pågående studier för mätning av effekter, kostnader och fördelar för alla berörda parter i dessa processer som syftar till att förbättra hälsan och miljön inom ramen för en framgångsrik och konkurrenskraftig kunskapsbaserad ekonomi i Europa.

Bryssel den 27 oktober 2004

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Anne-Marie SIGMUND
